

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

23e jaargang nr. 13

29 maart 1970

administratie
postbus 114, Utrecht
tel. 030-24641
postgiro 58 t.n.v. De Humanistische Pers

abonnementsprijs voor Nederland, andere
E.E.G.-landen, Suriname, Curaçao en de
Antillen f 8,50 per jaar
overige landen f 12,50 per jaar
losse nummers f 0,50
verschijnt wekelijks

Erich Fromm (70)

De publicaties van deze thans 70 jarige humanist, lid van de American Humanist Association, één der aangesloten organisaties van de I.H.E.U., mogen als genoegzaam bekend worden verondersteld.

Toch menen wij, dat nu een 5-tal van zijn boeken in een nieuwe serie zijn uitgegeven en wij deze zo van de pers in huis kregen er alle reden is daar nog eens de aandacht op te vestigen.

De in geplastificeerde band uitgegeven boeken zijn:

De gezonde samenleving, 274 blz.	f 12,90
De angst voor vrijheid, 224 blz.	f 9,90
Liefhebben, een kunst, een kunde 176 blz.	f 9,90
Psychoanalyse en religie, 156 blz.	f 9,90
De zelfstandige mens, 206 blz.	f 9,90

Wij nemen aan, dat er nogal wat lezers zijn, die deze boeken willen hebben en daarom is er met de uitgever Bijleveld overeengekomen, dat deze rechtstreeks bij ons kunnen worden besteld.

Giro 58 t.n.v. De Humanistische Pers Utrecht.

Diskussiedag in Utrecht: KOMEN!

Op 11 april is in Utrecht de derde diskussiedag, van half twee 's middags tot een uur of vijf in het congrescentrum aan de Croeselaan.

Op deze discussiedagen is reeds vele malen de aandacht gevestigd. Wij bepalen ons thans tot de aankondiging.

Wel willen wij nog wijzen op de plaats van samenkomst. Het congrescentrum, in het begin van dit jaar geopend, is de moeite van een bezoek ten volle waard. U bereikt het ook vanuit het station, via een overdekte luchtbrug. De zalen zijn modern ingericht en voorzien van

alle moderne hulpmiddelen. Voor u wellicht een extra reden om 11 april vrij te houden.

De 2e discussiedag is op 4 april, 13.00 uur in de schouwburg te Deventer.

De 4e discussiedag op 25 april in Amsterdam, de 5e op 23 mei in Eindhoven en de laatste op 30 mei (let op: niet op 9 mei zoals aanvankelijk vermeld) in Rotterdam.

De laatste keer

Dit is onze laatste uitzending in de steunfonds-aktie. Wat die aktie is? Het is ons beleid om eenmaal per jaar een maand lang om geld voor ons werk te vragen. Wij hebben dat deze maand gedaan en dit is de laatste zondag van die maand, dus vandaag.

Waarvoor wij dat geld nodig hebben? Een goeie vraag. Het is eigenlijk gek om te zien dat de meeste mensen best weten wat humanisten zijn.

Zij weten ook wel dat er een Humanistisch Verbond is, maar velen weten niet wat wij doen.

In ons land zijn ongeveer drie miljoen buitenkerkelijken. 10 % daarvan luistert regelmatig naar deze zondagochtenduitzendingen. U bent die 300.000 mensen die dat doen. In ons land noemen zich zo'n 600.000 mensen humanist en 15.000 daarvan hebben zich maar als lid van het Verbond opgegeven. Dus 600.000 humanisten en 15.000, dus maar één op de 40 zijn lid van het Verbond. Dat is veel te weinig.

Waarom zij lid zouden worden? Omdat je *alleen* gewoon niets bereikt. Omdat je alleen met elkaar een verandering van leefklimaat tot stand brengt. De drie miljoen buitenkerkelijken willen leven in een geestelijk leefklimaat, waarin niet alles herleid wordt tot een opperwezen. Zij willen vrij hun eigen menselijk leven bepalen en hun mogelijkheden daartoe gebruiken. Zij willen daarin niet gehinderd worden door overleefde taboes en dogma's die eeuwenlang op de mensen zijn gestempeld en hen beperkt hebben in hun ontwikkelingsmogelijkheden. Want hoewel de christelijke kerken een andere, soepeler houding aannemen tegenover de mens zelf, leven wij nog voor een belangrijk deel in een cultuur, waarin de mens beperkt wordt en afhankelijk wordt gehouden. Overigens, met die soepele houding valt het nog wel mee want als u hebt gelezen wat de Paus nog kortgeleden heeft gezegd over het Humanisme, dan ziet u daarin opnieuw dat hij die mensen die niet in een God geloven, beschouwt als een soort tweederangs inferieure wezens. Dat gaat dan samen met een verklaring dat een mens nederig moet zijn en vooral op anderen (god, paus) moet vertrouwen. Ik werd, eerlijk gezegd, altijd een beetje verdrietig van dit soort uitspraken omdat de mens op die manier nu al eeuwenlang wordt belemmerd echt zich zelf te zijn.

Maar goed, wij hadden het over dat afhankelijk houden. Door wie wij afhankelijk worden gehouden? Door een mystiek wezen, door een anonieme gezagsdrager die voor u en mij wel uit zou maken wat er moet gebeuren, waardoor voor mensen hun onafhankelijke eigen denken wordt uitgeschakeld.

Wat wij willen is mensen helpen zich vrij onafhankelijk en kritisch op te stellen. Waarvoor wij staan is: mondige mensen, die zoveel mogelijk zelf hun leven bestemmen. Wij zullen daarom positie kiezen in kwesties van betutteling. Als geleerde heren wel even willen uitmaken of een vrouw zich mag laten aborteren, zijn wij er om de vrijheid van die vrouw te bepleiten. Als een huwelijk geen huwelijk meer is, omdat man of vrouw er niets meer in ziet, zijn wij er om te bepleiten dat zij uit elkaar moeten kunnen gaan, met een behoorlijke financiële regeling mits dat nodig is. Als 18-jarigen wel oud genoeg zijn om zich als militair te laten doodschieten voor ons land, zijn wij er om te bepleiten dat zij dan ook oud genoeg zijn om voor vol, d.w.z. meerderjarig te worden aangezien. Als ondoorzichtige structuren camoufleren dat u en ik niet beslissen maar anderen op autoritaire manier over ons, zijn wij er om te bepleiten dat die structuren doorzichtig gemaakt en veranderd moeten worden.

En met bepleiten bedoel ik dan niet alleen het gebruik van woorden, maar bepaald ook het gebruik van daden in acties. Hoe wij dat allemaal doen? Door in vormings- en aktieverband mensen te helpen zelf te zien in hoeverre zij echt vrij en hoeverre zij afhankelijk zijn. Wij organiseren daarvoor korte cursussen en discussiegroepen. Door in ons geestelijk volksgezondheidswerk, mensen die onze steun vragen te helpen zelf hun moeilijkheden op te lossen, of althans te zien waar die liggen. Door met onze wetenschappelijke afdeling rapporten over actuele kwesties te maken, of conferenties te houden en daarin standpunten te bepalen, door met die standpunten de opinievorming te beïnvloeden en dat alles om te maken dat mensen die humanistisch denken (weet u nog dat waren er drie miljoen), en die zichzelf humanisten noemen (600.000) een goed en voor hen aanvaardbaar leefklimaat hebben.

Soms ontmoet ik mensen die dan zeggen: jawel, heel mooi, maar het Humanistisch Verbond heb ik daarvoor niet nodig. Zij denken dat zij het zelf wel kunnen, of zij denken dat de levensovertuiging geen rol meer speelt. In beide gevallen strooien zij zich zand in de ogen. Zij kunnen het zelf niet. Dacht u werkelijk dat wij een organisatie als het Verbond hebben opgezet voor de lol? Of dat wij zo graag organisatietje spelen? Ach kom, u weet wel beter. Het is helemaal niet voor de lol, maar keiharde noodzaak. Als je veranderingen tot stand wil brengen, als je niet meer wil leven in een klimaat, waarin onderdanigheid en christendom de ware bron van leven zijn, dan moet je met elkaar wat doen. Alleen gaat het niet. Vandaar het Verbond! Dat ook gelukkig

in 24 jaar heel wat op dit gebied heft veranderd.

Maar hoe dan met die levensovertuiging? Ja, die mensen die ik net bedoelde, strooien zich ook zand in de ogen als zij zeggen: ja alles best, maar die levensovertuiging heb ik er niet bij nodig. Dan realiseren zij zich nl. niet dat je steeds bij alles wat je doet en vindt, in je eigen leven standpunten inneemt en keuzen doet. Dan realiseren zij zich niet dat die bepaald worden door wat hun levensovertuiging is of als u wilt wat hun grondhouding is. Als je kritisch in de wereld wilt staan, heb je al een keus gedaan, nl. voor dat kritisch in de wereld staan en die keuze komt door je eigen grondhouding. Door niets anders!

U weet, maart is de maand waarin wij om geld vragen en dit is de laatste keer van die maand. Wij zullen u de volgende week niet weer om geld vragen. Maar ik wou he nu nog een keer zeggen. U bent als luisteraar naar deze uitzendingen, humanistisch denkend.

U meent kennelijk dat het goed is wat wij doen. Ja eigenlijk hebt u er voordeel van, u leeft immers in die verdraagzamer wereld, die wij bevorderen. U kunt zich vrijer opstellen omdat wij daarvoor vechten. U vaart er wel bij met wat wij doen.

Wat doet U?

Om ons werk te kunnen voortzetten hebben wij de morele en financiële steun van alle buitenkerkelijken hard nodig. Wij hebben een groot tekort dit jaar. Als u ons niet helpt dat tekort te overbruggen, zullen wij gewoon niet door kunnen gaan. Wij hebben met 15.000 leden bovendien te weinig leden. Ik doe een beroep op u om onze gelederen te versterken. Wij hebben u nodig! Maar deze keer gaat het vooral om uw geld. Ik wil er geen doekjes om winden. Als u geen lid wil worden omdat u dat nog te veel vindt, kunt u ons financieel helpen. Wij verzorgen een en ander, ook voor u en dat kost natuurlijk geld. Ik ben ervan overtuigd dat u ons daarbij gewoon wilt helpen. Wij hebben, gelijk gezegd uw geld nodig, maar het is niet eens zoveel als u het met elkaar doet. Laten wij eens zeggen dat u regelmatig luistert naar deze uitzendingen. Wij verzorgen die 52 maal in het jaar. 2 x bent u met vakantie. U kunt ons 50 x per jaar horen.

Als u nu per uitzending 1 dubbeltje zou bijdragen, is dat vreselijk weinig. Dat komt erop neer dat u ons nu eenmaal, maar dan allemaal, f 5,— geeft. Of meer, als u zelf meent dat die uitzendingen u meer dan een dubbeltje per stuk waard zijn, of meer omdat u best meer kunt missen. Maar wel met z'n allen, zoals u nu luistert. Nog in bed, of al in de kamer, aangekleed of nog in pyjama. Hoe u dat moet doen? Pakt uw giroboekje maar en uw pen. Ik wacht wel even...

En vult u maar in f 5,— gironummer 6168 ten

name van Steunfonds Praktisch Humanisme Amersfoort.

Wat? Hebt u geen giro? Dan kunt u morgen naar het postkantoor gaan. Ach neen, doet u dat eigenlijk ook maar niet. Pakt u nu een bankbiljet, gewoon een bankbiljet van f 5,— of van f 10,—, net dat wat het u waard is en stopt u dat in een enveloppe, en schrijft u op die enveloppe Steunfonds Praktisch Humanisme, Paulus Buyslaan 23 in Amersfoort.

Nou dacht ik eerst dat u die enveloppe zomaar op de bus moest doen, met een postzegel natuurlijk, maar in de postwet staat dat je zomaar geen geld in een brief mag versturen. Dus stopt u het er wel in, plakt u hem wel dicht, maar gaat u er morgen toch mee naar het postkantoor en laat u die brief aangetekend versturen.

Ik beloof u dat wij u over 2 of 3 weken hier voor de microfoon zullen vertellen hoeveel het heeft opgeleverd. Want als u het allemaal met elkaar doet, dan kan het een mooi bedrag zijn en zijn wij in één klap een heel eind verder. Tot nog toe, na de uitzendingen in deze maand, is er f 30.000,— binnengekomen, maar dit moet de klap op de vuurpijl worden. Afgesproken? Bedankt bij voorbaat. Ik herhaal nog een keer, of per giro 6168 t.n.v. Steunfonds Praktisch Humanisme Amersfoort, of doet u het per brief, dan graag op de enveloppe, Steunfonds Praktisch Humanisme, Paulus Buyslaan 23 te Amersfoort, en morgen op het postkantoor aangetekend versturen.

Hartelijk dank.

M. G. Rood

Agressie bij de mens

door Anthony Storr

Het gezonde verstand dat aan het hele boek ten grondslag ligt maakt het begrijpelijk voor iedereen; de grondige kennis en de gedisciplineerde wetenschappelijke instelling van de auteur maken het tot een openbaring voor de man van de wetenschap, vooral voor de biologisch ingestelde onderzoeker die tot op heden nogal sceptisch stond tegenover de psycho-analytische theorie.

De auteur schrijft over agressie als instinctieve impuls, als faktor in het leven van kind en volwassene, in hun seksuele relaties. Hij toont aan hoe vijandigheid kan ontstaan, hoe agressie zich uit bij een opgewonden kind, een jaloerse echtgenoot, een politicus of een psychopaat. Agressie kan op vernietiging uitlopen, de auteur besluit zijn helder en humaan boek dan ook met een pleidooi voor begrip en beheersing.

136 blz.

f 9,25

Verkrijgbaar door storting of overschrijving van f 9,25 op postrekening 58 t.n.v. De Humanistische Pers, Utrecht.

Informatie

Over de invloed van de televisie is in de loop der jaren al heel wat gefilosofeerd. Veelvuldig televisie kijken zou tot passiviteit en gebrek aan belangstelling voor andere vormen van vrijetijdsbesteding leiden. Die stelling blijkt in zijn algemeenheid niet op te gaan. Verschillende onderzoeken hebben uitgewezen, dat de televisie de mens juist tot tal van activiteiten kan inspireren.

In het Amerikaanse blad „Public Opinion Quarterly” heeft de socioloog Rolf Meyersohn de resultaten gepubliceerd van een onderzoek naar het verband tussen vrijetijdsbesteding en het tv-kijken in de verschillende bevolkingsgroepen. Hij draait de zaak om en zegt, dat gebrek aan andere vormen van vrijetijdsbesteding een verleidelijke verklaring is voor het zware televisie kijken, dat geconstateerd wordt onder de minder gefortuneerde bevolkingsgroepen. Vervolgens toont hij aan, dat minder gesitueerden juist meer naar de televisie kijken naarmate zij er meer andere hobby's op nahouden. Het is een kwestie van belangstelling, van bereidheid zich bloot te stellen aan invloeden van buiten, concludeert hij.

In hetzelfde tijdschrift betoogt Barbara Wand, voormalig onderzoekmedewerkster van de Canadian Broadcasting Corporation, dat televisie kijken een veel minder passieve bezigheid is dan vaak wordt verondersteld. Zij stelde een onderzoek in naar het kijkgedrag van een aantal Amerikaanse gezinnen. Haar conclusie: de mensen hebben niet de neiging naar programma's te kijken, waarvoor ze in feite geen belangstelling hebben. Van „verslaving” aan de beeldhuis is volgens haar geen sprake meer. Ook ontdekte zij, dat de verschillende gezinsleden wel degelijk persoonlijke voorkeuren aan de dag leggen en zich maar zelden laten verleiden tot het verplicht „met zijn allen kijken”.

Boeken

De veronderstelling, dat de televisie velen een bredere belangstelling voor andere zaken bijbrengt, wordt bevestigd door een onderzoek, dat de Fin Pertti Tiihonen instelde naar „De invloed van de televisie op de functie van uitleenbibliotheken”. Hij stelde vast, dat de televisie geen invloed heeft op het aantal boeken, dat de bibliotheken uitleenen, maar wel op de aard van die boeken. Sinds de invoering van de televisie in Finland worden er minder fiction-boeken gelezen dan voorheen. De belangstelling voor heel andere boeken is sterk toegenomen.

Volgens de Finse onderzoeker heeft de televisie er als een vooral op „entertainment” gericht medium die zelfde ontspannende functie van de uitleenbibliotheken overgenomen. Hij gaat er van uit, dat een nieuw massamedium alleen dan de plaats van oudere media kan innemen,

wanneer het de functie die het oude medium vervult, beter kan vervullen. Het oude medium blijft van belang zolang hij nieuwe (de televisie) niet alle functies van het oude (krant, radio, tijdschrift) kan overnemen. En het is wel duidelijk, dat de televisie vooral als informatie-middel haar beperkingen heeft.

Het bibliotheken-onderzoek in Finland heeft aangetoond, dat de televisie niet slechts een deel van die taken van de bibliotheek heeft overgenomen, maar ook bepaalde functies daarvan heeft ondersteund of versterkt. Zo blijkt door de televisie de behoefte aan bepaalde categorieën in informatieve boeken sterk te zijn toegenomen. De televisie kan blijkbaar de behoeften, die zij zelf heeft opgewekt, niet geheel bevredigen. De mensen zoeken andere informatiebronnen, waarmee zij hun via de televisie opgedane oppervlakkige kennis kunnen verdiepen. Zij kunnen de krant niet missen, geen dag.

Herman Post in DE TIJD

MAART AKTIE
Stichting Steunfonds
Praktisch Humanisme

GIRO
6168
Amersfoort

PROBLEMEN DER FILOSOFIE

Russells gezag als filosoof is ook bij de beoefenaren van deze wetenschap in Nederland groot, getuige het prestige van zijn ook al vertaalde *A History of Western Philosophy* uit 1946. In *Problemen der filosofie*, een uiteenzetting van de hoofdthema's in de wijsbegeerte, ontwikkelt hij een positief en constructief engagement, in een stijl die het boek ook — en juist — voor de niet-filosofische geschoolde goed leesbaar maakt. Het boek mondt uit in een beschouwing over de waarde van de filosofie en haar beoefening.

160 blz.

f 9,25

RELIGIE EN WETENSCHAP

In dit controversieel boek trekt Russell de feitelijke oorzaken en ontwikkelingen na van een eeuwenoud konflikt, dat tussen religie en wetenschap, waarin het geloof het kardinale strijdpunt is. Het boek verscheen in 1935, op een ogenblik dat in Duitsland en Rusland getracht werd nieuwe soorten geloof wetenschappelijk te funderen; sindsdien heeft het niets van zijn aktualiteit verloren: de zich scherper toespitsende konfliktsituatie van de laatste jaren in en buiten de kerken onderstreept het belang van Russells briljant betoog. Niet voor niets is zijn invloed ook in ons land de laatste tijd groeiende.

160 blz.

f 9,25

Bestellingen door overschrijving op giro 58 t.n.v.
De Humanistische Pers Utrecht.